

R.D. Jacobi Marchantii Vitis Florigera

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

10. De adoratione in spiritu & veritate ex SS. Patribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56381)

Veniet hora, quando nec in monte hoc adorabitis, nec in templo hoc adorabitis, quia adoratio in spiritu & veritate. Hic latius potest tractari de Missæ sacrificio, ex his quæ à nobis dicta sunt in Candelabro Mystico, Tract. 4. Leq. 13. uf. que ad finem.

mus quid oremus, ipse autem Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, hoc est, postulare nos facit & ingemiscere, ut interpretantur SS. Doctores.

LECTIO DECIMA.

De adoratione in spiritu & veritate, ex SS. Patribus.

Que sit adoratio in spiritu & veritate.

VT plenissime constat, quænam sit adoratio in spiritu & veritate, varias SS. Patrum hac de re interpretationes hic in memoriam reducere iuvat. Nam ultra hoc quod diximus adorationem in spiritu opponi corporeis figuris ac cæremoniis Iudæorum, adorationem vero in veritate, erroris Samaritanorum & falsis dogmatibus eorum, quæ est literalis explicatio & communis, sublimius adhuc aliquid indicare docent SS. Patres.

Resp. 1. ex S. Athanasio.

Primo quidem S. Athanasius episcopus ad Serapionem, cum hic dicitur, in spiritu, intelligit Spiritum Sanctum; cum additur, in veritate, intelligit Filium: ita ut adoratio in spiritu & veritate, sit adoratio Patris in Filio, & Filii in Spiritu Sancto, sive adoratio Patris & Filii & Spiritus Sancti in Trinitate perfecta. Quam adorationem veri adoratores exhibent, per idem scientes quid adorent, in terris, sicut per claram intuitionem sciunt Angeli & Beati quid adorent in cælis. Utrobique enim idem adoratur: Pater adoratur, qui est principium sine principio: Filius adoratur, qui est æterna veritas & Sapientia Patris: Spiritus Sanctus adoratur, qui est utriusque amor & connectio. Eteadem adoratione adoratur Pater & Filius, Spiritus Sanctus, quia eadem eis competit potentia, sapientia, bonitas, misericordia, gloria, immensitas, æternitas, majestas, divinitas, & infinitæ aliarum perfectiones in eis æquales sunt, & idem sunt, & obiectum æternæ adorationis sunt. Dicamus ergo, quod illi adorent Patrem in spiritu, qui Spiritum Sanctum agnoscunt, & Spiritum adoptionis receperunt, in quo clamant. Abba Pater. Dicamus etiam, quod illi adorent Patrem in veritate, qui Iesum Filium Dei agnoscunt, & in illo manent, qui dicit: Ego sum Veritas; ac si Patrem invocant & orant in nomine Filii, utrique supremum honorem exhibendo, sicut & Spiritui Sancto ab utroque procedenti.

1. Cor. 12.

Rom. 8.

Nec mireris, quod hic præponitur Spiritus Veritatis, quia sicut nemo venit ad Patrem nisi per Filium, ita nemo Filium cognoscit nisi per Spiritum Sanctum, dicente Apostolo: Nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu Sancto. Imò adoratio ipsa opus est ipsius Spiritus Sancti, qui in nobis est, & nos ad Patrem orandum & adorandum excitat, ita ut propterea dixerit Apostolus: Nesci-

Secundo, idem S. Athanasius, quest. 60. ad Antiochum, aliam subijciit interpretationem, dum præmissa interrogatione hac: Qui sunt adoratores in spiritu & veritate? sic respondet: Eius sunt qui in deserto & montibus, in spelæis & cavernis terra habitabant, qui circa congregationem Ecclesie, per bona opera, Dei Spiritu illuminati, in spiritu & veritate adorant Deum & Patrem qui in celo est: qui irreprehensibiliter vivunt, & Deum simul religiose & reverenter adorantes, omni pietate & honestate virtutum relucens, nec opus habent Ecclesie, aut loco huic rei destinato, sed ipsi semetipsos templa faciunt, quovis loco bonis operibus & ubique Deum placant. Hæc ille. Cui conforme est, quod S. Augustinus Tract. 33. in Ioann. pro adoratione & oratione in spiritu & veritate sic admonet: Quisquis supplicaturus Deo locum aptum & sanctum requirit, interrogat tua munda: & inde omnia mala cupiditate depulsa, prepara tibi in cordis tui pace secretum. Voles in Templo orare, in te ora: & ita age semper, ut Dei Templum sis. Ibi enim Deus exaudit, ubi habitas. Hæc S. Aug. Hoc quoque referri potest illud Domini apud Matthæum: Tu autem cum oraveris, intra in cubiculum tuum, & ora Patrem tuum in abscondito.

Sic et Maria Magdalena in sua caverna latens, Patrem adorabat in spiritu & veritate per triginta annos hominem non vident, & septies in die ab Angelis elevata ad adorandam SS. Trinitatem inter cælestes choros.

Sic Maria Aegyptiaca per quadraginta septem annos templum non vidit, nec in eo adoravit; sed ab hominum sciencia consortio, Patrem in spiritu & veritate adorabat in locis desertis.

Sic & ipse S. Athanasius persecutioni cedens, sex annis in cisterna sicca delituit, nec Solem, nec homines, nec templum vidit: nec tamen propterea desistit adorare Patrem in spiritu & veritate. Sic & alii innumeri Anachoretæ & deserti incolæ; qui potuerunt dicere cum Propheta: In terra deserta in via & in aquosa sic in sancto apparui tibi, ut viderem virtutem tuam & gloriam tuam. Quasi dicat: In solitudine, quæ vigiliis hominum non teritur & quæ arida est, & aquis carens, te colui & adoravi, contemplans tuam potentiam; non minus quam si essem in Templo tuo sate Sanctum Sanctorum.

Perperam tamen hæretici, dicti Massiliani præterea (quorum meminit S. Augustinus ser. contra Arianos & Donatistas, & epist. 50. ad Bonifacium) ex hoc loco: Nec in monte hoc adorabitis, nec in templo hoc adorabitis, negarunt olim utendum esse templis. Quos secuti sunt nostro sæculo nonnulli Hæretici, circa annum 1547. qui dicebantur Calcularii, quia Templo non ingrediebantur, sed suis contenti domesticis tenebris, intra privatos parietes orationes suas

Tuas faciebant, sub umbra recti sui suam constitu-

Cur tem-
plis Chri-
stiani nu-
santur.

2. Cor. 11.

Variis tem-
plorum ti-
tulis &
causis.

Resp. 3.

banz Ecclesiam clanculariam. Horum adhuc non-
nulla reliqua restare videntur inter Christianos.
Sunt enim aliqui, qui vix nisi coacti, Ecclesiam in-
terferunt, vel Missa, vel Verbo Dei, vel aliis officiis
divinis; dicuntque se domi facere suam devotio-
nem. Quid de his dicemus, nisi quod videantur sa-
crificare solis suis Diis Penatibus, & existimare so-
lum camini sui foramen esse viam Caeli.

Sciatis porro omnes heretici isti, nos non uti
templis nostris, sicut Samaritani monte suo Garizim,
putantes loco isto determinato Deum circum-
scribiti, quia corporeum eum & localem existi-
mabant: neque utrimus templis sicut Iudaei, ut sa-
crificia typica offeramus. Neque coarctamus Dei
cultum ad templum certum, sicut illi: sed eum per
totum orbem diffundimus. Templis autem uti-
mur, ut locis honorificis, ad quae congregetur mul-
tudo, & locis sacris, ut reverenter in illis divina
tractentur mysteria, & decenter fiant ministeria.
Quod quidem ab initio Ecclesiae factum est, quia
ab initio loca aliqua specialia designata fuerunt, in
quibus, quando poterant, ad orationem & doctrina-
nam Christiani conveniebant. Propterea dicebat

Apostolus, his qui irreverenter in his sacris con-
ventionibus se gerebant quasi tumulenti aut ebrii: An
Ecclesiam Dei contemnitis?

Sic S. Iulianus Philosophus & Martyr, centum
circiter annos S. Paulo posterior, cum ab Urbis
Praefecto interrogaretur, quem in locum solet
Christiani convenire. Respondit primo eo conve-
nire quemque, quo vellet & posset: Christianorum
enim Deus, inquit ipse, nullo loco circumscribitur,
sed cum sit inspicibilis, caelum & terram im-
plet, & ubique a Fidelibus adoratur, & ejus gloria
celebratur. Adjecit deinde, se in thermis Timothei
& Novati diversari: Quod si quis, ait, ad me venire
voluerit, cum eo veritatis doctrinam communica-
vi. Haece erat Ecclesia S. Pudencianae, ad quam
conveniebant Christiani pro sacris mysteriis & ad-
oratione, ac precibus publicis, proque doctrina
sancta.

Dicamus ergo, quod Tempia nostra Domus Dei
sunt ad orandum, Aula Dei ad laudandum, Chorus
Dei ad cantandum. Altare Dei ad celebrandum,
Porta Dei ad caelos intrandum, Scala Dei ad ascen-
dendum, Mensa Dei ad vitae panem edendum, Ar-
trum Dei ad mortuos in Domino sepeliendum, ut
latius dixi in Virga Aaronis Tract. 3. Lect. 16. Vide
etiam Horum Pastorum lib. 2. tract. 2. lect. 2. ubi
de loco orationis discessi, & ostendi eam caeteris
paribus gratiorem esse Deo in locis consecratis.
Quae non repeto, quamvis huc opportune reduci
valeant in memoriam, pro hujus loci Evangelici
pleniori explicatione.

Tertio dicendum generaliter pro interpretatio-
ne adorationis quae in spiritu fit & veritate. hanc
fieri ab omnibus veris Christianis, qui fidei virtute
& gratia spiritus impullis, Deum ut Patrem colunt &
Patris florigr.

adorant, ita ut adorare in spiritu & veritate, non sit
aliud, quam in sinceritate & candore cordis &
conscientiae Deum colere. Atque ita idem est cum
eo quod dicit apostolus: Testis est mihi Deus, cui ser-
vio in spiritu meo, hoc est, quem mente colo, cuique
& animam & omnem spiritum ad extremum usque
impendo. Quicumque hoc potest dicere, interve-
rit adoratores censetur, quales querit Pater. Cum
vero homo corpore & animo consistet, utroque De-
um colit & adorat; adoratio interna cordis velut
anima est externae adorationis, quae exhibetur per
adorationem corporis. Non ergo adoratio in spiri-
tu excludit externam adorationem, sed potius eam
complectitur, & eam efficit. Est ergo adoratio in
spiritu & veritate, omnis illa quae interno animi
affectu fit, sive in ea solum animi sit, sive etiam cor-
poris. An puta, quod Paulus solo spiritu Deo servie-
bat? Sane absque dubio serviebat & corpore; sed ser-
vitus & cultus, quem corpore exhibebat, erat in spi-
ritu, quia à spiritu interno, à fide, gratia & charita-
te ejus actiones promanebant, & in Deum fluebant
tanquam principium suum & finem. Monetur igitur
Christiani, ut in spiritu & veritate Deum ad-
orent hoc est, non solum labiis, non solum corporis
incurvatione, aut inflexione, non solum externa
honore. Nec enim solus externus honor verus est
honor, cum etiam quandoque externe honoremus,
quos interius odio prosequimur. Adorent ergo ste-
tendo simul genua cordis cum genibus corporis;
plallant spiritu mentis, sicut & spiritu oris: in spi-
ritu veniant in Templum cum Simeone, & ample-
ctantur visus animae Christum Dominum: spiritus
sit in totis, dum suum volunt currum, spiritus eos
impellat, ut ambulent ante faciem suam: spiritus
bonus deducat eos in terram rectam: spiritus peccati-
ciant omnia bona opera, ut placeant Deo, qui spiri-
tus est, ideoque querit adoratores in spiritu & ve-
ritate, & complacet sibi in illis; quia, prope est Do-
minus omnibus in vocantibus eum, omnibus in vocan-
tibus eum in veritate, & deprecationem eorum ex-
audiet, & salvos faciet eos.

Sed, eheu, quam multi Christiani adorant, non
Patrem in spiritu & veritate, sed Satanam in vane-
tate & carnalitate! Aliqui in monte superbie, alii in
valle avaritiae, alii in caecis tenebris vindictae, alii
in delictis voluptatis, in ceno luxuriae & gulae.
Quor peccata, torridola quae adorantur, dum illis
inhaeret mens & animus impiorum; atque, per illa
Satanam colit. Quia quicumque cadit, adoratur eum;
& quicumque adoratur eum, cadens adoratur: ideo enim
dicebat ipse Christum tentans: Si cadens adoraveris
me, ut advertit S. Irenaeus: Ipse confiteatur, inquit,
quod adorare eum, cadere est, à gratia & gloria Dei.
Rursus repeto: Eheu, quam pauci ex Christianis
modo adorant Patrem in spiritu & veritate, quia
vanitati & peccatis additi nesciunt quid sit spiritus
Dei, sed Dei spiritum & veritatem in se suffocant.
Et licet labiis oris sui videantur Deum quandoque
honorare, & dicere: Domine, Domine; cor tamen

Adoratio
Patris in
spiritu &
veritate,
consistit in
interno a-
nimi affe-
ctu.

Ps. 134.

Christiano-
rum multi
adorant Sa-
tanam in
vanitate
& carna-
litate.

Matth. 4.

